

Erja Horttanainen

Eduskunnan suuren valiokunnan työjaosto

E 125/2020 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistus

Suomen Kuntaliiton lausunto EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistuksesta

Komissio on antanut 23.9.2020 kokonaisvaltaisen tiedonannon maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistamisesta. Tiedonanto kattaa politiikan kaikki keskeiset alueet ja antaa suuntaa alkaneelle lainsäädäntökaudelle. Erityisesti se käynnistää uudelleen yhteisen turvapaikka-järjestelmän uudistamisen.

Turvapaikkapolitiikkaa ja rajamenettelyjä koskevien ehdotusten lisäksi komissio on ottanut esille myös kotouttamiseen ja työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä näkökohtia. Kuntien kannalta juuri nämä osa-alueet ovat keskeisiä EU:n maahanmuuttopolitiikan uudistamisessa. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan maahanmuuttajien kotouttaminen kuuluu kuntien toimivaltaan, ja myös työperäisen maahanmuuton kehittäminen on kuntien kannalta erittäin tärkeää.

Komissio toteaa tiedonannossaan, että EU-tason yhteistyöllä voidaan saavuttaa maahanmuuttajien kotouttamisessa merkittäviä hyötyjä, vaikka kotouttaminen kuuluukin kansalliseen toimivaltaan. Komissio haluaa tarjota tukea yksityisen tai yhteisöllisen tuen malleille kotoutumisen näkökulman parantamiseksi. Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien pakolaisten suojeluun kiinnitetään erityistä huomiota.

Kuntaliitto korostaa, että EU:n ja Suomen tulee antaa korkeatasoista kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville. Kuntien toiminta maahanmuuttajien kotouttamiseksi on olennainen osa onnistunutta maahanmuuttopolitiikkaa. Maahanmuuttajien kaikenlainen osallisuus yhteiskunnassa osaltaan vahvistaa kuntien sosiaalista kestävyyttä.

Kuntien ja työhallinnon järjestämällä kotouttamistoimilla on ratkaiseva merkitys maahanmuuttajien integroitumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Tavoitteena on, että kotoutuminen nähdään laaja-alaisena prosessina, johon sisältyy kielitaidon lisäksi työllistyminen, asuminen

ja vapaa-aika, osallisuus, syrjimättömyys, oikeus koulutukseen sekä sosiaali- ja terveyspalvelut. Kunnilla tulee olla taloudelliset ja muut edellytykset tavoittaa erilaisilla statuksilla tulevat maahanmuuttajat sekä vastata palvelutarpeeseen monialaisella yhteistyöllä.

Maahanmuuttajien, kuntien ja koko yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että kotouttaviin toimiin osoitetaan riittävät voimavarat kotoutumisajan alkuvaiheesta lähtien. Kunnat järjestävät kotouttamispalveluja erityisesti kuntaan muuton alkuvaiheessa kunnille maksettavilla laskennallisilla korvauksilla. Lisäksi kuntien maahanmuuttajapalveluita ja kotouttamistoimia kehitetään ja toteutetaan kunnan omalla rahoituksella sekä hankerahoituksella.

Kuntaliitto pitää erittäin tärkeänä, että EU:n maahanmuutto- ja turva- paikkapolitiikan uudistuksen kokonaistaloudellisia vaikutuksia valtion ja kuntien talouteen sekä muuhun julkiseen talouteen arvioidaan valtioneuvoston selvityksessä mainitulla tavalla. On myös tarpeen varmistaa, että tulevalla rahoituskaudella kunnilla on mahdollisuus käyttää EU:n rahoitustukea kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseen.

Tulevaisuuden kaupungit ja kunnat ovat kansainvälisesti verkottuneita toimijoita. Suomessa maahanmuutto keskittyy suuriin kaupunkeihin ja kasvukeskuksiin. Myös pienille ja väestömääräänsä menettäville kunnille maahanmuutto voi olla mahdollisuus vahvistaa väestöpohjaa ja toimintaedellytyksiä.

Kunnat varautuvat kilpailuun osaavasta työvoimasta. Sujuvat, työvoiman liikkuvuutta edistävät käytännöt EU:n sisällä helpottavat ulkomaisen työvoiman rekrytointia. Toimivat julkiset palvelut tukevat ulkomaisen työvoiman ja heidän perheiden jäämistä alueelle. Rekrytoitaessa työntekijöitä kolmansista maista on otettava huomioon myös julkisen sektorin työvoimatarpeet erityisesti sosiaalihuollossa ja terveydenhoitoalalla.

Kuntaliitto pitää komission uutta kokonaisvaltaista kotouttamisen ja osallisuuden toimintaohjelmaa tarpeellisena. Kotouttamisen ja kolmansien maiden kansalaisten rekrytointiin liittyvien lupamenettelyjen tulee jatkossakin kuulua kansalliseen toimivaltaan.

Osaava työvoima vahvistaa kuntien ja alueiden elinvoimaa. Kuntaliitto kannattaa sitä, että valtio ja kunnat yhdessä panostavat osaavan työvoiman saatavuuteen. Osaajien houkuttelun toimintamallissa on välttämätöntä edistää myös sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön maahanmuuttoa.

Erja Horttanainen
EU-asiain päällikkö